

Акатистот претставува една поетско-ликовна целина, поетска благодарствена и пофална композиција, неседечка песна (при чие пеење не се седи), посветена на Богородица. Во оваа химна сите песни оставаат силен впечаток, но најтрогателна и незаборавна е песната во која се воспева "Трновитиот венец" кој човекот му го сплете на Господа.

Пишува:
аџика Живанка ФИЛИПОВСКА

Зборот "Акатист" произлегува од грчкиот збор "а" - не; "kathizō" - седи (што значи не седи). Значи, името Акатист го добил поради тоа што за време на неговото богослужение на верниците не им е дозволено да седат. "Акростихни" - химна во чест на Богородица испеана на

почетокот на седмиот век, во времето на цар Ираклиј, по повод ослободувањето на Цариград, постигнато со Нејзина помош.

Во времето на царот Ираклиј (кој царувал од 610 до 641 година), Грчкото царство истовремено го нападнале Персијците и Скитите. Војските на персискиот цар Хозрој и скитскиот Хаган, го нападнале Константинопол (Цариград). Сарвар, војвода на персискиот цар Хозрој и скитскиот кнез, со огромна војска дошле до Цариград, го опколиле и долго време го мачеле отцепувајќи го од преостанатиот свет. Тогаш патријархот Сергеј (патријарх на Константинопол), земјајќи ги чесните крстови (од Чесното и Животворно дрво) и светите икони (особено Неракотворната Христова икона и Чудотворната икона Одигитарија - Патеводителка), како и Ризата на Пречистата Богомајка, почнал да ги обиколува градските сидини, со соли вршејќи литии и молепствии. И по милоста Божја, со посредство на Пресвета Богородица, на чудесен начин престолнината била спасена од Варварите и на Грците им била дадена славна победа над Персијците и Скитите". Значи, Пресвета Богородица ги спасила христијаните од нехристијаните.

"Зашто кога патријархот и духовништвото по усрдните молепствија пред иконата на Пречистата Богомајка ја спуштија Нејзината риза во водата, морето се раздвижи (се разбрани) и ги потопи непријателските кораби; во исто време се збркаа и непријателите кои беа на копно, па грчката војска без големи маки ги разби".

И оттогаш, за спомен на ова прекрасно чудо на Пресвета Богородица бил востановен овој празник.

Акатистот е прославување на Божјата Мајка, возвишена пофалба, карактеристична творба од песни во Источната Црква. Таквата творба од пес-

ни е забележителна како по својата необична форма, така и по својата содржина. И ете, јазикот на поезијата го побудува човечкиот ум да се издигне над пределите на секојдневниот говор. Затоа тој учествува во повозвишени логосни форми. Значи, Акатистот претставува една поетско-ликовна целина, поетска благодарствена и пофална композиција, неседечка песна (при чие пеење не се седи), посветена на Богородица. Во оваа

смрт. Тоа е најголемиот бунт во историјата на човештвото, и најголемиот грев на небото и на земјата. Оваа химна е најкомплексна и најобемна поетска форма во црковната химнографија, станува инспирација за нејзиното ликовно прикажување во уметноста. Првиот Акатист е составен во слава и чест на Пресвета Богородица. Негови можни автори се: Јоан Дамаскин, Роман Слаткопеец, Патријархот Сергеј, Патријархот Фотиј и

СВЕТАТА КРПА СО НЕРАКОТВОРНИОТ ЛИК - ОБРАЗ НА ГОСПОД ИСУС ХРИСТОС

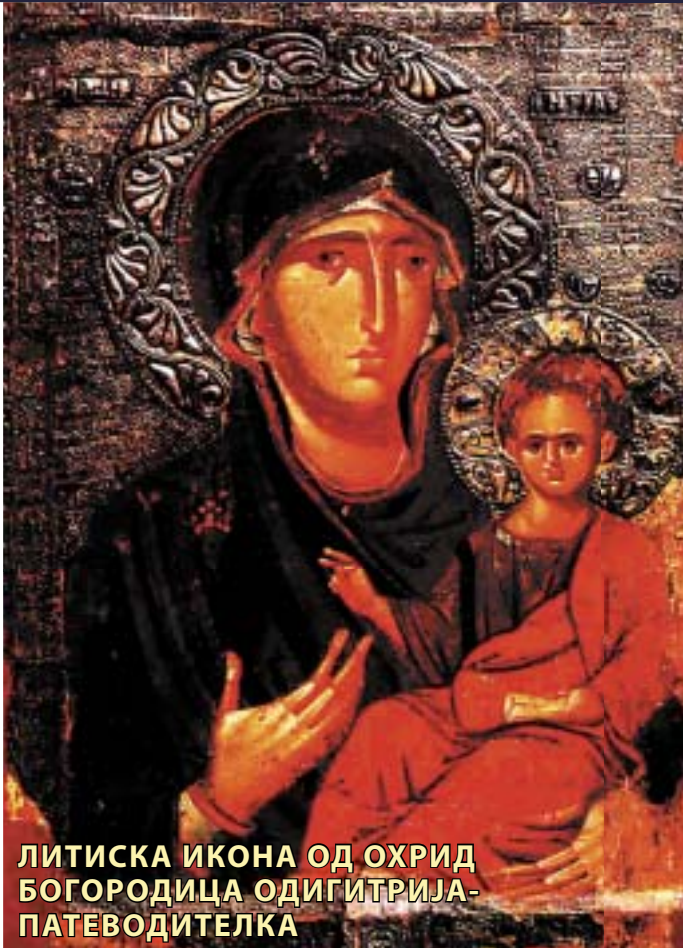
ВОЈВОТКО НЕПО ГИ СЛУГИТЕ ТВ

"Za{ to koga patrijarhot i duhovni { tvoto po usrdni te molpstvija pred ikonata na Pre-istata Bogomajka ja spu{ tija Nejnata riza vo vodata, moreto se razdvi` i i gi potopi neprijatelskite korabi; vo isto vreme se zbrkaa i neprijatel ite koi bea na kopno, pa gr-kata vojska bez golemi maki gi razbi".

химна сите песни оставаат силен впечаток, но најтрогателна и незаборавна е песната во која се воспева "Трновитиот венец", кој човекот му го сплете на Господа. Учествувајќи во тоа со чувство на љубов кон Бога и Богородица, не може а да не се сетиме на Крстот, најсрамниот подарок кој човештвото му го даруваше на Оној Кој ни подари вечен живот и слава. Се воспева "Трновитиот венец" кога на Велики Петок човештвото Го осуди Господ Исус Христос на

други личности. Постои и: Акатист на Исус Христос, и Акатист на светителите.

Во многу манастири и цркви во нашата татковина, како и во цел свет, на сидовите се насликани и прикажани 25 претстави од пофалната химна, Благодарствената химна кон Пресвета Богородица - Акатистот, и некои од нив се целосно, а некои делумно зачувани. Ке се потсетиме на најстарите претстави на оваа Химна кон Богородица во Македонија, Романија, Грција и

**ЛИТИСКА ИКОНА ОД ОХРИД
БОГОРОДИЦА ОДИГИТРИЈА-
ПАТЕВОДИТЕЛКА**

со своите уметнички дела во манастирите и во црквите во Македонија и во цел свет ги овековечиле настаните од Акатистот. Нивните дела се од исклучително значење, не само само за поддршка на духот на нашиот народ, туку и за националното препознавање и на идентитетот низ вековите.

Акатистот е составен од четири дела и секогаш се одржува во петок. Се богослужи во првите пет петоци во Велигденскиот пост, во попладневните часови. Химната содржи 25 стихови и тоа 12 песни (т.н. икосо) и 13 песни (т.н. кондаци). Во нив, основна тема е "Благовештение". Сите икосо завршуваат со зборовите: "Радувај се, Невесто Невестна!" Сите кондаци (со исклучок на првиот) завршуваат со зборот "Алилуја". На почетокот на Богородичната химна, гласно и со восхитување, сите присутни на Богослужбата поевеќе пати ја пеат прекрасната песна "Возбраној воеводје": Тебе, Богородице, Поборнице - Војвотко, ние, слугите Твои, откако од зло се избавивме, песна пофална Ти воспеваме. Како Онаа, Која има сила непобедлива, од секоја опасност

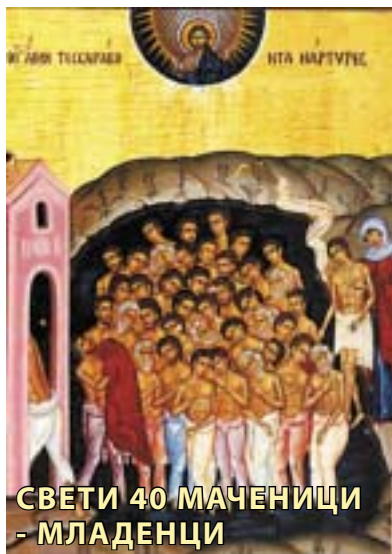
Кандид, Домн, Исихиј, Ираклиј, Смарагд, Евноик, Валент, Вивијан, Клаудиј, Приск, Теодул, Ефтихиј, Јован, Ксантиј, Илијан, Сисиниј, Агиј, Аециј, Флавиј, Акакиј, Екдит, Лисимах, Александар, Илија, Горгоњиј, Теофил, Дометијан, Гај, Леонтиј, Атанасиј, Кирил, Сакердон, Николај, Валериј, Филоктимон, Северијан, Худион, Мелитон, Аглај. Светите Четириесет Маченици почнале да ги мачат на 26 февруари, а тие своите души ги предале на 9 март - по стар календар, или на 22 март - по нов календар, во 320 година, за време на императорот Ликиниј.

Св. 40 Маченици биле млади, убави јунаци во битките, со ист чин, мудри и набожни христијани. По наредба на војводата Агриколиј и кнезот Лисиј, мачителите ги врзале светите маченици и ги фрлиле во студеното езеро. Само еден од нив не можел да издржи, излегол од езерото и влегол во бањата со топла вода, која мачителите ја поставиле покрај езерото и веднаш "се растопил како восок... и падна мртов". Стражарот Аглај видел како светлост од небото ги осветлува мачениците и пресјајни венци се спуштаат врз нивните глави. Се фрлил во езерото извикувајќи: "И јас сум христијанин!" И "на неговата глава се симнал последниот - четириесеттиот венец".

Утредента мачителите се изненадиле кога ги виделе мачениците, живи и непрмрзнати. Наредиле да ги однесат на мачилиште, каде што им ги искршиле колената на ситни парчиња. Светите Маченици му ги предале своите души на Господа, само најмладиот Мелитон сè уште бил жив. Носен на грбот на својата мајка, која трчала по колата со мртвите тела на мачениците, младиот маченик, со насмевка на усните, го испуштил својот дух и мајка му го ставила неговото тело над телата на неговите свети другари. Телата на мачениците ги изгореле, а коските кои останале ги фрлиле в река. Епископот Петар, заедно со својот клир, во темната ноќ, на површината на водата, ги виделе коските кои светеле како ѕвезди, ги собрале и чесно ги погребале.

**Со благослов на Неговото
Високо Преосвештенство
Митрополит г. Горазд**

БЕДЛИВА, ОСЛОБОДИ ОИ ЗА ВЕЧЕН ЖИВОТ!

**СВЕТИ 40 МАЧЕНИЦИ
- МЛАДЕНЦИ**

Србија, кои датираат од XIV-XV век. Нив ги наоѓаме како во ѕидното сликарство, така и во илуминираните ракописи. Познато е во светската и во

христијанската историја дека по паѓањето на Византија и на земјите под нејзино културно владеење под османлиска власт, овој циклус ќе стане дел од задолжителната програма во трпезариите во светогорското ѕидно сликарство, како и во поединечни споменици во Романија, Бугарија, Црна Гора, Србија, Грција, насликани во XVI и во XVII век. А, во периодот на османлиското владеење, особено во XVII век, претставувањето на "Благодарствената химна кон Богородица" - Акатист, го наоѓаме во повеќе споменици на ѕидното сликарство во Македонија. Затоа можеме да кажеме дека оваа химна е благодарност кон Божјата милост и дела, благодарност кон Милосрдната Богородица со непобедлива сила и кон светителите, но и спомен и благодарност кон зографите, кои

ослободи нè, за да Ти повикуваме: "Радувај се, Невесто Невестна!" Семилостивата Божја Мајка, која е Милост пред Творецот, ја молиме да го воздигне човештвото од земниот до небесниот свет.

За да се состави "Химната кон Богородица", "за да се сплете тој пофален венец, авторот обилно берел цвеќе од богатата градина на Светото Писмо, од црквната историја и делата на светите отци". (Бес. отец Димче Бојковски)

На 22 март, се прославува празникот Свети Четириесет Великомаченици - Младенци. Тропарот на овој празник гласи: "Со страдањата на светите, кои за Тебе пострадаа, биди умолен, Господи, и сите наши болести, Ти се молиме, исцели ги, Човекољупче". Светата Црква ги знае имињата на овие Свети Четириесет Великомаченици, а тие се: Кирион,